

Uit onderzoek is gebleken dat het ontwikkelen van ernstig probleemgedrag bij kinderen voorkomen kan worden als zij in hun eerste levensjaren hulp ontvangen. Gebeurtenissen in de eerste 33 maanden, gerekend vanaf de conceptie, zijn van grote invloed op de hersenontwikkeling.

Verantwoordelijkheid

Als je weet dat er in de thuissituatie sprake is van geweld, dan zijn zorgen over de ontwikkeling van het kind terecht. Huiselijk geweld is een vorm van kindermishandeling die in meer of mindere mate schade toebrengt aan kinderen. Al in een vroeg stadium moet je je als betrokkene bewust zijn van je verantwoordelijkheid.

Openlijk over de situatie praten met de betrokkenen (dus ook met de ouders/verzorgers) doorbreekt een taboe en geeft ruimte om mogelijkheden te bespreken om de situatie te verbeteren. Als de thuissituatie geen geheim meer is, geeft dat de kinderen ruimte om zich gesteund te voelen door een praatje of een knuffel. *Aandacht geven, hulp bieden, ingrijpen.* Je hoeft niet alle details van de situatie te kennen om je op één of andere wijze actief op te stellen ten aanzien van het kind.

Het stappenplan zoals beschreven in het Protocol Kindermishandeling is een goede leidraad als de situatie dermate ernstig is dat actief ingrijpen nodig blijkt.

Klachten van kinderen

- angst
- depressie
- dissociatie
- slaapproblemen
- vermijdingsgedrag
- prikkelbaarheid
- nervositeit
- emotionele vlakheid
- obsessief bezig zijn met het geweld
- hulpeloosheid
- schuldgevoelens en zelfverwijt
- hoofdpijn
- buikpijn

Als je als professionele werker te maken hebt met gewelddadige gezinssituaties is het belangrijk dat je handvaten hebt hoe je met deze situatie om kan gaan.

www.huiselijkgeweld.nl

Je vindt hier nieuws, publicaties en organisaties die zich bezighouden met dit onderwerp.

Naast het handboek *'Kinderen als getuige van huiselijk geweld'*, is ook het boek *'In de schaduw van het geweld'* uitgegeven door het NIZW, een goed en vooral praktisch naslagwerk. (Paul Baeten en Edith Geurts, isbn 90-5050-936-3)

Uitgave

Projectleider Huiselijk Geweld, Kindspoor
Ria Andrews
Raad voor de Kinderbescherming Den Haag

Project:
'De appel valt niet ver tot moes'
(gesubsidieerd door Ministerie van Justitie,
afdeling jeugd- en criminaliteitspreventie).

Ministerie van Justitie

Kinderen als getuige van huiselijk geweld

**Kinderen zijn niet slechts
meubelstukken achter op het toneel;
zij zijn in hoge mate getraumatiseerde
individueen die het hardst hulp nodig
hebben wanneer de eerst verantwoor-
delijken voor hun verzorging zelf ook
in een crisis zitten**

Het zal niemand verbazen dat huiselijk geweld een schadelijke invloed heeft op de ontwikkeling van kinderen. Toch is de indrukwekkende rij emotionele- en gedragsproblemen die in dit verband genoemd wordt schokkend.

Zo kunnen kinderen - evenals oorlogsslachtoffers - aan het posttraumatisch stressyndroom lijden. Ook hebben zij een verhoogde kans op depressies, gedragsproblemen, leerproblemen, concentratiestoornissen en dadergedrag.

Het gedrag van deze kinderen komt grotendeels overeen met dat van ADD (Attention Deficit Disorder) kinderen.

Opvallend is verder dat op een hersenscan daadwerkelijk afwijkingen te zien zijn, vergelijkbaar met letstel van fysiek geweld.

Getuige zijn van geweld kan dus even traumatiserend zijn als het ondergaan van geweld.

Kinderen die getuige zijn van geweld tussen de ouders

- hebben emotionele - en gedragsproblemen vergelijkbaar met lichamelijk mishandelde kinderen
- lijden vaak aan het posttraumatisch stressyndroom

Kinderen die getuigen zijn van geweld

- ervaren vaak moeilijkheden met concentreren en hebben gedrags- en leerproblemen
- worden vaak fout gediagnosticeerd als ADD zonder (door-)vragen op het voorkomen van huiselijk geweld

Omvang

Meer dan 100.000 kinderen per jaar zijn getuige van huiselijk geweld

Ongeveer 90% van de kinderen die opgroeien in een gewelddadig gezin zijn hier getuige van. Ze voelen de spanning, horen de kreten, zien de verwondingen.

Tussen de 30% en 40% van deze kinderen is zelf tevens slachtoffer omdat zij ook mishandeld worden of omdat zij tussenbeide springen.

Kinderen die thuis getuige zijn van geweld lopen ernstige psychische schade op. 40% tot 60% raakt getraumatiseerd doordat zij getuige zijn van de mishandeling tussen hun ouders.

Ontwikkelingsfasen

De problematische gedragingen die kinderen kunnen laten zien hangen samen met hun leeftijd.

0 tot 4 jaar

Als arts of wijkverpleegkundige verbonden aan een consultatiebureau kun je baby's tegenkomen die problemen hebben met slapen, niet willen groeien en veel huilen.

De leid(st)ers van de peuterspeelzalen en crèches zullen het bullebakje uit de groep herkennen waar ze zich zorgen om maken. Wellicht beeldt hij het machtsmisbruik uit dat hij thuis ziet.

Deze kinderen klemmen zich vaak vast aan de moeder en kunnen extreem angstig zijn. Peuters en kleuters voelen zich verantwoordelijk om iets te doen aan de mishandeling.

4 tot 12 jaar

Leerkrachten van basisscholen zullen zien dat deze kinderen problemen op school hebben. De omgang met klasgenoten verloopt moeizaam. Ze kunnen het agressieve gedrag van hun ouders nadoen door anderen lastig te vallen en te vechten. Ritalin (medicatie voor hyperactieve kinderen) lijkt een oplossing voor hun gedrag maar het kan best zijn dat het kind last heeft van het posttraumatisch stressyndroom als gevolg van de taferelen thuis. Ze worden vaak buitengesloten door hun leeftijdgenoten door hun gebrek aan sociale vaardigheden, maar ook doordat zij geen vriendjes mee naar huis durven te nemen. Vaak zie je een gebrek aan concentratie als gevolg van de problemen thuis, of juist opvallend extra inzet op school.

12 tot 16 jaar

Op de middelbare school zie je dat pubers het probleem proberen te ontkennen. Ze spijbelen of maken school niet af. Soms zie je juist hoge resultaten, omdat bezig zijn met school een goede manier is om de situatie te ontvluchten. Bovendien leidt dat soms tot de zo gewilde positieve aandacht van je leerkracht.

Als huisarts kom je wellicht in contact met deze kinderen doordat ze zich melden met vage lichamelijke klachten of depressieve gevoelens, veroorzaakt door hun bezorgdheid om de situatie thuis.

Doordat zij thuis geen voorbeeld hebben van een gelijkwaardige relatie lopen zij gevaar dader of slachtoffer te worden in een gewelddadige relatie. Sommige van deze jongeren komen in aanraking met de politie vanwege bijvoorbeeld vandalisme, agressie, wreedheid tegen dieren.